

NIEUWSBRIEF

Maandelijkse uitgave, editie oktober 2018

Nieuws van de Stichting

- **Eumedion vraagt beursbedrijven om beter te rapporteren over lange termijn waardecreatie en diversiteit**

Institutionele beleggers roepen de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen op om beter te rapporteren over hoe zij op lange termijn denken waarde te kunnen blijven creëren voor al hun stakeholders, inclusief de samenleving. Dit staat in de Speerpuntenbrief 2019 die Eumedion op 11 oktober jl. naar de beursgenoteerde ondernemingen heeft gestuurd. De Speerpuntenbrief bevat onderwerpen die de bij Eumedion aangesloten institutionele beleggers bij de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen in de aanloop naar de aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) van 2019 in dialogen aan de orde zullen stellen. Eumedion roept de ondernemingen vooral op om duidelijk te maken of en zo ja hoe de uitkomsten van de stakeholderdialogen en de op basis daarvan opgestelde materialiteitsmatrices van invloed zijn geweest bij het nemen van belangrijke strategische besluiten, zoals veranderingen in het verdienmodel. Eumedion roept de beursgenoteerde ondernemingen verder op om beter te rapporteren over de mate van diversiteit (in brede zin) binnen het bestuur en de raad van commissarissen (RvC). Eumedion beveelt aan om dit te doen aan de hand van een competentiematrix, waarin een overzicht wordt gepresenteerd van zaken als zittingstermijn, geslacht, leeftijd, nationaliteit, kennis, professionele ervaring en de sociaal-culturele achtergrond. De Speerpuntenbrief 2019 kan worden gedownload via <http://bit.ly/2CjEoJN>.

- **Institutionele beleggers willen meer vrouwelijke bestuurders en commissarissen bij beursbedrijven**

De bij Eumedion aangesloten institutionele beleggers vinden dat de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen meer werk moeten maken van het benoemen van vrouwelijke bestuurders en commissarissen. Eumedion heeft hiertoe op 11 oktober jl. een brief naar alle beursgenoteerde ondernemingen gestuurd die nog onder het wettelijke streefcijfer van ten minste 30% vrouwelijke statutair bestuurders en commissarissen zitten. Eumedion schrijft in de brief dat divers samengestelde bestuursorganen leiden tot betere besluitvorming en tot een betere inschatting van de kansen en risico's. Eumedion dringt er daarom bij de ondernemingen op aan om een diversiteitsbeleid te ontwikkelen en om zich te committeren aan de doelstelling om binnen twee jaar meer vrouwelijke bestuurders en commissarissen ter benoeming aan de AVA voor te dragen. Eumedion wijst er in de brief op dat steeds meer institutionele beleggers hun stembeleid hebben gewijzigd in de zin dat zij tegen de (her)benoeming van mannelijke bestuurders en commissarissen stemmen als de onderneming nog geen enkele of slechts een zeer beperkt aantal vrouwelijke bestuurders en/of commissarissen heeft. De zeven beursgenoteerde ondernemingen die al meer dan 30% vrouwelijke bestuurders en commissarissen hebben, is een aanmoedigingsbrief gestuurd om blijvend aandacht te schenken aan het thema genderdiversiteit. De brieven zijn te downloaden via: <http://bit.ly/2Ck0Cvh> en <http://bit.ly/2yJU59U>.

- **Eumedion steunt ESMA-voorstel om aantal risicofactoren in prospectus te beperken**

Eumedion staat positief tegenover het voorstel van de Europese koepel van beurstoezichthouders ESMA om het aantal verschillende risicocategorieën in een prospectus te maximeren op tien. Dit schrijft Eumedion in de op 4 oktober jl. ingediende reactie op door ESMA opgestelde conceptrichtsnoeren over de risicoparagraaf van een prospectus. De richtsnoeren moeten de nationale, publieke toezichthouders (zoals de Autoriteit Financiële Markten; AFM) in de toekomst betrekken bij de beoordeling van de in het conceptprospectus opgenomen risicofactoren. De richtsnoeren zijn onderdeel van de Prospectusverordening die in juli 2019 in werking treedt. Eumedion staat helemaal achter het streven van ESMA om te komen tot een kortere, inzichtelijkere en meer ondernemingsspecifieke risicoparagraaf in het prospectus, zonder standaardteksten. Beleggers kunnen zich dan een beter beeld vormen van de materiële risico's waarmee een onderneming geconfronteerd kan worden. Eumedion steunt ook de aanbeveling van ESMA om de potentiële negatieve impact van een risicofactor zoveel mogelijk te kwantificeren. Eumedion stelt wel dat dit niet altijd een 'puntschatting' hoeft te zijn, maar ook bijvoorbeeld ook een bandbreedte van mogelijke uitkomsten. De gehele reactie kan worden gedownload via: <http://bit.ly/2DXQvPj>.

- **Eumedion positief over voorstel voor Klimaatwet**

Eumedion is positief over het initiatiefwetsvoorstel voor een Nederlandse Klimaatwet. Volgens Eumedion is het initiatiefwetsvoorstel een belangrijke stap richting een klimaatneutrale economie. Dit schrijft Eumedion in haar op 26 oktober jl. verzonden commentaar op het initiatiefwetsvoorstel voor een Nederlandse Klimaatwet. Het wetsvoorstel is geïnitieerd door GroenLinks, PvdA, SP, D66, ChristenUnie, VVD en CDA. Het wetsvoorstel beoogt de wijze te verankeren waarop Nederland invulling zal geven aan het Klimaatakkoord van Parijs. De meeste elementen uit het wetsvoorstel kunnen op de steun van Eumedion rekenen. Met name

de ambitieuze doelstelling van 95% broeikasgasreductie in 2050, het tussendoel van 49% broeikasgasreductie in 2030 en het nevendoeel voor een volledige CO2-neutrale elektriciteitsproductie in 2050 zijn belangrijke stippen aan de horizon. Eumedion geeft in haar commentaar aan dat ondernemingen een belangrijke rol spelen bij het klimaatneutraal maken van de economie en de maatschappij. Eumedion wijst erop dat het bieden van meer houvast met het oog op de investeringsbereidheid en investeringszekerheid meer vergt dan alleen processuele borging. Gelet hierop meent Eumedion dat het klimaatplan ook zou moeten voorzien in concrete klimaatdoelstellingen voor ondernemingen. Daarnaast wijst Eumedion in haar commentaar op het belang van een consistent en voorspelbaar klimaatbeleid. Dat is niet alleen van belang voor (beursgenoteerde) ondernemingen, maar ook voor de beleggers in deze ondernemingen. Het gehele commentaar is te downloaden via: <http://bit.ly/2JhQzrW>.

- **Beleggers keren zich tegen invoering dubbel stemrecht in België**

Internationale beleggers en aandeelhoudersorganisaties verwerpen het voornemen van de Belgische regering om het voor Belgische beursgenoteerde ondernemingen mogelijk te maken dubbel stemrecht toe te kennen aan aandeelhouders die hun aandelen ten minste twee jaar ononderbroken aanhouden. Een dergelijk mechanisme doet afbreuk aan het voor internationale institutionele beleggers belangrijke principe van 'één aandeel, één stem' en zal met name die aandeelhouders bevoordelen die al een controlerend belang hebben. De positie van minderheidsaandeelhouders wordt hierdoor negatief aangetast. Een brief met deze strekking is op 15 oktober jl. door het Belgische aandeelhoudersadvieskantoor Deminor naar het Belgische parlement gestuurd. De inhoud van de brief wordt door verschillende institutionele beleggers en – organisaties, waaronder Eumedion, onderschreven. De internationale beleggers hekelen niet alleen het voorstel om dubbel stemrecht mogelijk te maken, maar ook de voorgestelde besluitvormingsprocedure hieromtrent. Op grond van het wetsvoorstel behoeft een voorstel tot introductie van

dubbel stemrecht namelijk slechts een AVA-stemmeerderheid van tweederde, terwijl voor andere wijzigingen van de statuten van Belgische ondernemingen een AVA-stemmeerderheid van driekwart nodig is. De AVA-drempel is nog lager voor die ondernemingen die een voorstel vóór 30 juni 2020 aan de AVA voorleggen. Dan is een gewone stemmeerderheid al voldoende om langetermijnaandeelhouders dubbel stemrecht toe te kennen. Deze vorm van gelegenheidswetgeving tast de bescherming van minderheidsaandeelhouders op een buitenproportionele wijze aan, aldus de ondertekenaars en medestanders van de brief. De gehele brief is te downloaden via: <http://bit.ly/2y1vA3s>.

Uit het bestuur

- Tijdens de vergadering van het **Algemeen bestuur** van 3 oktober jl. werd Amra Balić (BlackRock) voor twee jaar herbenoemd als lid van het Algemeen bestuur van Eumedion. Tevens werd de Eumedion Speerpuntenbrief 2019 vastgesteld, alsmede de brief aan de beursgenoteerde ondernemingen over de noodzaak om meer vrouwelijke bestuurders en commissarissen te benoemen.
- Tijdens de vergadering van het **Dagelijks bestuur** van 31 oktober werden onder meer het conceptbeleidsplan en de conceptbegroting voor 2019 besproken. Daarnaast werd een benoemingsvoordracht opgesteld voor de vacature in het Algemeen bestuur die was ontstaan na het vertrek van Sylvia van de Kamp bij NN Investment Partners.

Activiteiten Commissies

- Tijdens de vergadering van de **Juridische Commissie** van 11 oktober jl. gaf Floor Eikelboom een presentatie over zijn proefschrift 'De (onmiddellijke) voorzieningen van de enquêteprocedure' en ging hij met de commissieleden in discussie over mogelijke procedures die tegen aandeelhouders zouden kunnen worden gestart. Tijdens de vergadering werden verder actuele issues rond nationale en Europese wetsvoorstellen besproken.

- De **Werkgroep bestuurdersbezoldiging** vergaderde op 19 oktober jl. o.a. over mogelijke aanpassingen van de Eumedion-beloningsaanbevelingen naar aanleiding van het evaluatierapport van het AVA-seizoen 2018.

Komende activiteiten

- *14 november 2018, vanaf 13.00 uur, Eumedion-symposium te Utrecht.* Sprekers als Colin Mayer (Oxford University), Maurice Oostendorp (Volksbank), Lars Dijkstra (Kempen Capital Management), Camiel Selker (Focus Orange) en Adrian De Groot Ruiz (True Price) zullen ingaan op het thema 'De rol van de beursonderneming en haar aandeelhouders in de samenleving'. Inschrijven is nog mogelijk via info@eumedion.nl.
- *12 december 2018, vanaf 13.00 uur, Deelnemersvergadering.* Op de agenda staan o.a. het beleidsplan en de begroting 2019.

Nieuws uit Den Haag

- **Kabinet: institutionele beleggers moeten stemgedrag over speerpunten toelichten**
Institutionele beleggers moeten hun stemgedrag over aangelegenheden die veel media-aandacht hebben gekregen en over punten die aanloop naar het AVA-seizoen als "speerpunt" zijn aangemerkt binnenkort toelichten. Dit staat in het wetsvoorstel ter implementatie van de herziene Europese richtlijn aandeelhoudersrechten dat de ministers Dekker (Rechtsbescherming) en Hoekstra (Financiën) op 16 oktober jl. naar de Tweede Kamer hebben gestuurd. Onderdeel van het wetsvoorstel is dat alle Nederlandse institutionele beleggers een zogenoemd betrokkenheidsbeleid opstellen, het stemgedrag t.a.v. de AVA-agendapunten openbaar maken en een toelichting geven op de "belangrijkste stemmingen" (zoals hiervoor gedefinieerd). Het wetsvoorstel introduceert verder het recht voor aandeelhouders van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen om jaarlijks een adviserende, niet-bindende, stem over het remuneratierapport uit te brengen. Kleinere ondernemingen kunnen volstaan met een mondelinge discussie over dat rapport tijdens de AVA. Het wetsvoorstel

bepaalt ook dat het beloningsbeleid niet alleen bij iedere materiële wijziging opnieuw ter bindende stemming aan de AVA moet worden voorgelegd, maar ook ten minste om de 4 jaar. Daarbij is wel de wat merkwaardige bepaling opgenomen dat als een nieuw beloningsbeleid door de AVA is verworpen (bijvoorbeeld vanwege te hoge beloningen), de onderneming een beroep mag (blijven) doen op uitzonderlijke omstandigheden om bepaalde bestuurders toch hoger te belonen. Het wetsvoorstel legt beursgenoteerde ondernemingen ook de plicht op om zogenoemde ongebruikelijke materiële transacties tussen de onderneming en de daaraan verbonden partijen (zoals grootaandeelhouders, bestuurders, commissarissen en familieleden daarvan) openbaar te maken op het moment dat de transactie is aangegaan. De herziene richtlijn moet uiterlijk 10 juni 2019 in de Nederlandse wet- en regelgeving zijn omgezet. De Tweede Kamer zal de procedure voor de behandeling van het wetsvoorstel op 7 november a.s. vaststellen.

- **Minister van Financiën wil geen EU-variant op IFRS-boekhoudregels**

Een eventuele aanpassing van het internationale boekhoudsysteem IFRS op Europees niveau staat haaks op het streven naar een goede internationale vergelijkbaarheid van de financiële positie van beursgenoteerde ondernemingen. Een 'Europese IFRS' zou daarom het vertrouwen van internationale beleggers in Europese bedrijven ondermijnen. Dit schrijft minister Hoekstra (Financiën) in zijn antwoorden van 15 oktober jl. op de vragen van de VVD-Kamerleden Aukje de Vries en Roald van der Linde over de door Eumedion en VNO-NCW geuite zorgen over mogelijk 'Brussels gemorrel aan de boekhoudregels'. De minister wijst er in zijn antwoorden op dat door aan te sluiten bij het IFRS-boekhoudsysteem de jaarrekeningen van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen vrijwel overal integraal worden aanvaard. Daardoor kunnen die ondernemingen eenvoudiger kapitaal aantrekken en in verschillende landen beursgenoteerd zijn zonder verschillende jaarrekeningen te moeten opstellen. Het kabinet is daarom op voorhand geen voorstander van een mogelijkheid voor de

Europese Commissie om de inhoud van nieuwe of gewijzigde IFRS-standaarden eigenstandig aan te passen, nadat deze al door de International Accounting Standards Board zijn vastgesteld. De Europese Commissie heeft eerder dit jaar een consultatie gehouden over een dergelijk idee. Volgens het kabinet zal de Europese Commissie in het tweede kwartaal van 2019 met een definitief standpunt komen. De minister onderschrijft in de antwoorden ook het IFRS-beginsel van waardering van liquide beleggingen, zoals aandelenbeleggingen, op marktwaarde. Een dergelijke waarderingmethode biedt belanghebbenden namelijk een goed inzicht, omdat de waardering dan geschiedt op basis van alle informatie die beschikbaar is.

- **Minister Hoekstra heroverweegt plan tot invoering 'claw back' van vaste beloning in geval van staatssteun**

Minister Hoekstra (Financiën) heeft de Raad van State gevraagd om de Europeesrechtelijke houdbaarheid te onderzoeken van een mogelijk voorstel tot invoering van een wettelijke verplichting tot terugvordering van een deel van de vaste beloning van bestuurders als er staatssteun aan een bank of verzekeraar moet worden gegeven. Dit schrijft de minister in zijn brief van 22 oktober jl. aan de Tweede Kamer. In de brief informeert de minister de Tweede Kamer over de uitkomsten van de in de zomer gehouden maatschappelijke consultatie over drie mogelijke maatregelen tot aanscherping van de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen (Wbfo). De minister deelt de Kamer onder meer mee dat veel respondenten hebben aangegeven dat de voorgestelde 'claw back'-maatregel op Europeesrechtelijke bezwaren stuit. Onder meer Eumedion heeft dit in de consultatiereactie geschreven. Over de andere twee maatregelen die worden overwogen, zijn door de respondenten geen Europeesrechtelijke bezwaren geuit. Het gaat dan om de mogelijke introductie van een aanhoudplicht voor aandelen die bestanddeel zijn van een vaste beloning en het afleggen van rekenschap over de verhouding van de bestuurdersbeloningen ten opzichte van de maatschappelijke functie van banken en verzekeraars. De minister streeft ernaar om de Tweede Kamer in december 2018 te berichten over

de definitieve besluitvorming over de drie beloningsmaatregelen. De beloningsmaatregelen van het kabinet moeten een alternatief vormen voor maatregelen die oppositiepartijen hebben voorgesteld. Zij willen dat aandelen niet meer kunnen kwalificeren als vast beloningselement en dat de minister van Financiën voortaan elke verhoging van de vaste beloning van een bestuurder van een systeembank moet goedkeuren. Uit het op 12 oktober jl. gepubliceerde Tweede Kamerverslag bij dit wetsvoorstel blijkt dat de coalitiepartijen erg kritisch zijn over deze voorstellen.

- **Dividendbelasting blijft toch bestaan; winstbelasting wordt verder verlaagd**

De Nederlandse dividendbelasting blijft toch bestaan. In plaats daarvan wordt onder andere het hoge vennootschapsbelastingtarief (Vpb-tarief) verlaagd van 22,25% naar 20,5% per 2021. Dit heeft het kabinet op 15 oktober jl. besloten in zijn “herweging” van het in het regeerakkoord opgenomen pakket aan fiscale maatregelen om het Nederlandse vestigingsklimaat te versterken. De herweging werd op 5 oktober jl. aangekondigd nadat het Unilever-bestuur had besloten om zijn voorstel tot unificatie van de twee huidige juridische Unilever-entiteiten en tot plaatsing van het hoofdkantoor van het ‘nieuwe’ Unilever in Nederland in te trekken (zie ook onder ‘Ondernemingsnieuws’). De afschaffing van de belasting op dividend (15%) was voor het Unilever-bestuur een belangrijke factor in zijn besluit tot plaatsing van het hoofdkantoor van het nieuwe Unilever in Nederland. Toen Unilever dit besluit introk, ontviel voor het kabinet een belangrijk argument om de dividendbelasting af te schaffen. In plaats daarvan wordt onder meer het hoge Vpb-tarief per 2021 verlaagd naar 20,5%; 0,5%-punt lager dan het eerder in het regeerakkoord voorgestelde niveau van 21%. Het lage Vpb-tarief wordt stapsgewijs verlaagd naar 15% in 2021; een extra verlaging van 1%-punt vergeleken met het regeerakkoord. Het kabinet heeft ook besloten om de fiscale facilitering van buitenlandse werknemers minder snel af te bouwen dan eerder de bedoeling was.

- **Grote pensioenfondsen worden definitief als ‘organisaties van openbaar belang’ aangemerkt**

De vijftien grootste Nederlandse pensioenfondsen zullen binnenkort worden aangemerkt als zogenoemde organisaties van openbaar belang (oob’s). Dit staat in het ontwerpbesluit tot aanwijzing van verschillende instellingen als oob, dat de minister van Financiën op 22 oktober jl. naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Alle beursgenoteerde ondernemingen, banken en verzekeraars gelden nu al als oob. Voor oob’s gelden aanvullende wettelijke waarborgen voor de kwaliteit van de accountantscontrole. Zo dienen alle oob’s de jaarrekening te laten controleren door één van de 9 accountantskantoren met een oob-vergunning, te beschikken over een auditcommissie of een orgaan met gelijksoortige taken en dienen zij een uitgebreidere en een entiteitsspecifieke controleverklaring bij de jaarrekening te voegen waarin o.a. wordt ingegaan op de reikwijdte van de accountantscontrole, de door de accountant gehanteerde materialiteitsdrempels en de kernpunten van de controle. Verder dient een oob eens in de tien jaar van accountantskantoor te wisselen. Het ontwerpbesluit stelt de grote pensioenfondsen echter vrij van de verplichting om een auditcommissie in te stellen. Dit mede omdat pensioenfondsen vanaf 2019 over een interne auditfunctie moeten beschikken. “De eisen en taken van de interne auditfunctie zijn [...] vergelijkbaar met de eisen en taken van de auditcommissie”, aldus de minister. Het is de verwachting dat het besluit op 1 januari 2019 in werking treedt.

Nieuws uit Brussel

- **Europese Raad bereikt akkoord over richtlijnvoorstel herstructurering en faillissement**

De Europese Raad Justitie en Binnenlandse Zaken is het erover eens geworden dat een sanering van schulden van een onderneming buiten faillissement niet mag worden gefrustreerd door onredelijk gedrag van aandeelhouders. Dit blijkt uit de op 11 oktober jl. bereikte gezamenlijke positie van de EU-lidstaten over het voorstel van de Europese Commissie om te komen tot een Europese richtlijn inzake herstructurering en faillissement. De Europese Raad

onderstreept het doel van het richtlijnvoorstel, namelijk het bieden van meer mogelijkheden voor Europese ondernemingen die in financiële moeilijkheden verkeren om in een vroeg stadium de schulden te herstructureren. De Europese Raad wil een “ademruimte” van in beginsel vier maanden waarin de onderneming de schuldeisers geen rente en aflossing hoeft te betalen. De rechter kan deze periode verlengen naar maximaal 12 maanden. In deze periode kunnen de partijen onderhandelen over een herstructureringsplan. Het plan is bindend voor alle schuldeisers als ten minste 75% van het obligatievermogen met het akkoord instemt. De EU-lidstaten mogen ook een lagere drempel stellen. De EU-lidstaten mogen ook bepalen dat de AVA met het herstructureringsplan moet instemmen. Maar ook hier geldt dat aandeelhouders niet op onredelijke gronden het plan mogen wegstemmen. Aandeelhouders kunnen ook tegen hun zin worden gedwongen om mee te werken aan de uitgifte van extra aandelen aan een bepaalde partij om zo een eventueel faillissement te voorkomen. Nu de Europese Raad zijn positie heeft bepaald, kunnen de onderhandelingen met de Europese Commissie en het Europees Parlement (EP) starten over de finale tekst van de richtlijn. Vorige maand stelde het EP namelijk zijn onderhandelingsinzet al vast (zie Nieuwsbrief van september 2018). Een belangrijk punt voor het EP is dat werknemers moeten kunnen stemmen over het herstructureringsplan. De Raad is hier vooralsnog geen voorstander van.

Ondernemingsnieuws

- **Unilever schrapt BAVA's over unificatie van juridische entiteiten**

Unilever ziet voorlopig af van haar voornemen om de huidige twee Unilever-entiteiten (de Nederlandse Unilever NV en de Britse Unilever PLC) te integreren tot één vennootschap met één statutaire zetel en één hoofdkantoor. In de aanloop naar de voor BAVA's die voor 25 en 26 oktober jl. waren uitgeschreven, merkte Unilever dat vooral onder PLC-aandeelhouders er geen brede steun was om de statutaire zetel en het hoofdkantoor van het 'nieuwe' Unilever in Nederland te plaatsen. De producent van voedsel, huishoudelijke producten en persoonlijke verzorgingsproducten maakte

daarom op 5 oktober jl. bekend de BAVA's te schrappen en om voorlopig op de oude voet verder te gaan. Een aantal Britse institutionele indexbeleggers, waaronder Legal & General Investment Management en Aviva Investors, had er vooral moeite mee dat zij de Unilever PLC-aandelen mogelijk tegen verlies zouden moeten verkopen. De aandelen van het 'nieuwe' Unilever zouden namelijk niet worden opgenomen in de FTSE 100 Index. Deze aandelenindex is voor met name Britse verzekeraars en hun vermogensbeheerders de belangrijkste benchmark. Daarnaast maakten PLC-aandeelhouders zich zorgen over de bescherming van hun rechten als zij aandeelhouder zouden worden van een Nederlandse NV. De op 1 oktober jl. gedane toezegging van het Unilever-bestuur om “nu of in de toekomst” geen gebruik te zullen maken van de (nog te introduceren) wettelijke bedenktijd van maximaal 250 dagen, mocht niet meer baten. Unilever zal de nu ontstane situatie met haar aandeelhouders bespreken en verklaarde te zullen doorgaan met het versterken van haar corporate governance structuur. Daartoe zullen onder meer de nu nog uitstaande financieringspreferente aandelen worden ingetrokken. Verder heeft de Unilever CEO de remuneratiecommissie laten weten de voorgestelde 5% verhoging van zijn vaste salaris niet te zullen accepteren.

- **Voormalig bestuursvoorzitter SBM Offshore moet Amerikaanse gevangenis in**

Tony Mace, tussen 15 mei 2008 en 1 januari 2012 bestuursvoorzitter van SBM Offshore, heeft verschillende ambtenaren omgekocht om voor SBM Offshore lucratieve contracten in de wacht te slepen. Een rechter in Houston (Texas, Verenigde Staten) heeft de heer Mace hiervoor een gevangenisstraf van 3 jaar en een boete van \$ 150.000 opgelegd. Dit blijkt uit een op 1 oktober jl. gepubliceerd vonnis. De Brit bekende in november 2017 al schuld voor het betalen van steekpenningen aan overheidsfunctionarissen in Brazilië, Angola en Equatoriaal Guinea. Deze omkoopaffaire leidde in 2014 al tot een schikking van \$ 240 miljoen tussen SBM Offshore en het Nederlandse Openbaar Ministerie (OM). Het OM meldde destijds al dat uit het

strafrechtelijk onderzoek was gebleken dat enkele natuurlijke personen betrokken waren geweest bij de gepleegde strafbare feiten. Het OM had echter niet de bevoegdheid om deze personen, waaronder dus Tony Mace, te vervolgen, omdat de strafbare handelingen niet in Nederland plaatsvonden. Het formele hoofdkantoor van SBM Offshore stond tot 2015 namelijk in Monaco, alwaar ook de heer Mace was gezeteld. In november 2017 kocht SBM Offshore als onderneming strafvervolgning in de Verenigde Staten af door een boete van in totaal \$ 238 miljoen te betalen. In Brazilië werd de onderneming voor in totaal \$ 347 miljoen beboet voor het corruptieschandaal.

- **Accountantskantoren dwingen bestuursvoorzitter van Lavide Holding tot aftreden**

De bestuursvoorzitter van Lavide Holding, Vincent Poorter, is afgetreden om het voor de onderneming mogelijk te maken een controlerend accountant aan te stellen. Dit heeft de investeringsmaatschappij in groeiondernemingen op 7 oktober jl. bekend gemaakt. In september maakte Lavide al bekend dat geen enkel accountantskantoor bereid was gevonden om haar jaarrekening over boekjaar 2018 te controleren. De aangeschreven accountantskantoren gaven allen als hoofdreden een gebrek aan capaciteit. Het is echter niet uit te sluiten dat het strafblad van Vincent Poorter en een negatief betrouwbaarheidsoordeel van de AFM in 2011 over het verkrijgen van een (bestuurs)functie in het Nederlandse bank- en verzekeringswezen hierbij een rol hebben gespeeld. Lavide heeft nog geen nieuwe bestuursvoorzitter gevonden. Het voorzitterschap van het bestuur van Lavide wordt momenteel waargenomen door Annette Franken met wie Vincent Poorter een "affectieve relatie" heeft. Vincent Poorter blijft wel grootaandeelhouder (23,4%) van de onderneming.

Overige interessante zaken

- **AFM beboet accountantskantoor EY voor overtreding van onafhankelijkheidsregels**

De AFM heeft op 8 oktober jl. een bestuurlijke boete van € 165.000 opgelegd aan accountantskantoor EY. EY heeft in 2015 en 2016 vier wettelijke controles verricht bij cliënten, terwijl binnen het EY-

netwerk tegelijkertijd voor die cliënten juridische en fiscale diensten werden verricht. Een dergelijke samenloop van activiteiten is niet toegestaan en de onafhankelijkheid van EY is in het geding gekomen. De schending door EY roept volgens de AFM twijfel op omtrent de professionaliteit van een groot accountantskantoor en brengt daarmee ook schade toe aan het publieke vertrouwen in de accountantssector als geheel, en in het functioneren van de financiële markten in het algemeen. Een onafhankelijkheidsovertreding is ernstig en het opleggen van een bestuurlijke boete is naar het oordeel van de AFM dan ook een passende sanctie. De AFM zou EY voor de overtreding een boete van € 220.000 hebben kunnen opleggen, maar zag redenen om een lager bedrag vast te stellen. Zo stelde EY zich constructief op en heeft het kantoor maatregelen getroffen om nieuwe risico's op een verboden samenloop van werkzaamheden te voorkomen.

- **Staat doet nog steeds te weinig om uitstoot van broeikasgassen te verminderen**

De Nederlandse Staat heeft tot nu toe te weinig gedaan om een gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen en doet te weinig om deze achterstand in te halen, althans op de korte termijn (tot eind 2020). De Staat schendt daarmee de op het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens gebaseerde zorgplicht door de uitstoot van broeikasgassen niet per eind 2020 met ten minste 25% te willen reduceren. Dat heeft het Gerechtshof Den Haag op 9 oktober jl. bepaald in het hoger beroep dat de Staat had aangetekend tegen het in juni 2015 gewezen vonnis van de rechtbank Den Haag. Deze rechtbank stelde destijds stichting Urgenda in het gelijk dat de Staat meer maatregelen zou moeten treffen om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland te verminderen. Urgenda is een organisatie die streeft naar een duurzame en circulaire economie. Het Gerechtshof stelt dat in 2020 de uitstoot van broeikasgassen ten minste 25% lager moet liggen vergeleken het niveau van 1990 om het risico van een gevaarlijke opwarming van de aarde te beperken. Op basis van het huidige voorgenomen beleid zal de reductie in 2020 naar verwachting slechts 23% bedragen.

“Dat is niet veel minder dan 25%, maar hierbij geldt een onzekerheidsmarge van 19-27%. Deze onzekerheidsmarge betekent dat er een reële kans is dat de reductie (substantieel) lager uitkomt dan 25%. Een dergelijke onzekerheidsmarge is niet acceptabel”, aldus het Hof. Het kabinet heeft aangekondigd het vonnis van het Hof te zullen uitvoeren, terwijl het tegelijkertijd overweegt om in cassatie gaan.

- **ISS wil standaardstembeleid over onafhankelijkheid van auditcommissie aanscherpen**

Stemadviesbureau ISS is voornemens om in de toekomst een negatief stemadvies te geven over een voorstel tot (her)benoeming van een niet-onafhankelijk lid van de auditcommissie als die benoeming ertoe leidt dat de meerderheid van de leden van de auditcommissie niet onafhankelijk zal zijn. Datzelfde zal gelden ten aanzien van een voorstel tot (her)benoeming van een niet-onafhankelijke voorzitter van die commissie. Dit blijkt uit de op 18 oktober jl. gepubliceerde voorstellen tot aanscherping van het Europese ‘standaardstembeleid’ van ISS. Hieruit blijkt ook dat ISS overweegt om zijn cliënten te adviseren om de betrokkenheid van accountantskantoren of individuele accountants bij boekhoudschandalen zwaar te laten meewegen bij het bepalen van het stemgedrag over een voorstel tot (her)benoeming van een accountantskantoor of auditpartner tot externe accountant van een beursgenoteerde onderneming. Belanghebbenden kunnen nog tot 1 november a.s. op de voorstellen reageren. Op basis van het ‘standaardstembeleid’ stelt ISS voor zijn cliënten stemadviezen op die dit stembeleid van ISS expliciet volgen. In 2017 was 31% van de door de cliënten van ISS opgemaakte steminstructies gebaseerd op dit standaardstembeleid.

- **FRC: Britse beursondernemingen moeten beter verslag doen van evaluatie functioneren bestuur**

Britse beursgenoteerde ondernemingen moeten gedetailleerder verslag doen van de bevindingen en conclusies van de jaarlijkse evaluatie van het functioneren van het bestuur. Zij moeten ook beter aangeven welke follow-up acties naar aanleiding van

de conclusies zijn of worden ondernomen. Dit schrijft de Financial Reporting Council (FRC) in zijn op 24 oktober jl. gepubliceerd monitoring rapport over de toepassing van de Britse corporate governance code in het rapportageseizoen 2017/18. Uit het monitoring rapport blijkt dat 72% van de 350 grootste Britse beursgenoteerde ondernemingen de bepalingen uit de Britse code volledig toepast. Vorig jaar was dat nog 66%. 95% van de zogenoemde FTSE 350-ondernemingen past slechts 1 of 2 van de 54 best practice bepalingen niet toe. De FRC merkt hierbij op dat deze uitkomsten niet automatisch betekenen dat alle grote Britse ondernemingen een goede corporate governance structuur kennen. De hoge percentages kunnen ook een signaal zijn van een “overmatige focus op een formalistische naleving”. De FRC is ook kritisch op de kwaliteit van de uitleg wanneer een bepaling niet wordt toegepast. De Britse beheerder van de corporate governance code verwacht van aandeelhouders dat zij meer gaan doen om de ondernemingen met ontoereikende uitleg van afwijkingen van de code ter verantwoording te roepen. De FRC is verder teleurgesteld over de kwaliteit van de remuneratierapporten. Vooral de rapportages daarin over de relatie tussen de beloning aan de top en de beloning van ‘gewone’ werknemers en de ondernemingsstrategie noemt de FRC ronduit “slecht”. Op 1 januari 2019 treedt de nieuwe editie van de Britse corporate governance code in werking. De FRC spreekt de hoop uit dat de Britse ondernemingen volgend jaar de corporate governance rapportages niet meer als een ‘tick-the-box’-exercitie gaan zien.

- **Britse autoriteiten openen debat over toekomst van accountantssector**

De Britse mededingingsautoriteit CMA en de Britse accountantstoezichthouder FRC hebben in oktober het debat geopend over de toekomst van de accountantssector. De FRC schrijft in zijn op 8 oktober jl. gepubliceerd rapport ‘Developments in Audit 2018’ te gaan onderzoeken of de controlewerkzaamheden van accountants in de toekomst verder moeten gaan dan alleen de jaarrekening, zij meer toekomstgericht moeten zijn en meer zekerheid zouden moeten verschaffen over zaken als integriteit, gedrag, compliance en

levensvatbaarheid van de onderneming. De CMA is op 9 oktober jl. een open consultatie gestart naar de concurrentie, kwetsbaarheden en de prikkels in de accountancysector. Belanghebbenden konden tot 30 oktober jl. reflecteren op deze zaken. De CMA wil begin 2019 al met haar bevindingen en conclusies komen.

- **Ook Franse ondernemingen worden verplicht gesteld de interne pay-ratio te openbaren**

Na Nederland, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk gaat nu ook Frankrijk de beursgenoteerde ondernemingen verplichten om de beloningsverhoudingen binnen de onderneming te openbaren. Het wetsvoorstel waarin dit is opgenomen is op 9 oktober jl. door de Franse Tweede Kamer aangenomen. Het wetsvoorstel is een uitvloeisel van het in 2017 gelanceerde 'Plan d'Action pour la Croissance et la Transformation des Entreprises'. De Franse beursgenoteerde ondernemingen moeten straks de verhouding tussen de beloning van de bestuurders en de gemiddelde en de mediane beloning van de 'gewone' werknemers publiceren. Ook moeten zij de veranderingen in deze ratio's in de afgelopen 5 jaar weergeven. Het wetsvoorstel bevat verder een verbreding van de taakopvatting van bestuurders van Franse ondernemingen. De bestuurders moeten zich bij de vervulling van hun taak voortaan richten naar het belang van de onderneming, "daarbij rekening houdend met de sociale en ecologische aspecten van de activiteiten van de onderneming". Om het 'sociale profiel' van de Franse ondernemingen verder te versterken, moeten de Franse ondernemingen die ten minste acht niet-uitvoerende bestuurders hebben ten minste twee werknemersvertegenwoordigers hebben. Nu geldt bij deze grote ondernemingen nog een minimum van één werknemersvertegenwoordiger. Het wetsvoorstel breidt ook het aantal 'strategische sectoren' uit, zodat steeds meer buitenlandse deelnemingen in en overnames van Franse ondernemingen voorafgaande goedkeuring behoeven van de Franse minister van Economische Zaken. Zo vallen nu ook Franse ondernemingen die drones maken of activiteiten ontplooiën op het terrein van kunstmatige intelligentie,

gegevensopslag, cyberveiligheid en ruimtevaart onder het toepassingsbereik van de overheidstoetsing. Het wetsvoorstel is nu voor behandeling naar de Franse senaat gestuurd. Naar verwachting zullen de senatoren in januari 2019 over het wetsvoorstel stemmen.

- **SEC geeft verdere guidance over toelatingscriteria aandeelhoudersvoorstellen**

Voorstellen die door aandeelhouders van Amerikaanse beursgenoteerde ondernemingen voor de AVA worden aangedragen mogen geen ingewikkelde, gedetailleerde opdrachten aan het bestuur bevatten. Dergelijke voorstellen zullen door de SEC als pogingen tot "micromanagement" door aandeelhouders worden gezien en op die grond worden afgewezen. Dit stelt de Amerikaanse beurstoezichthouder in de op 23 oktober jl. gepubliceerde nadere guidance over de toelatingscriteria voor aandeelhoudersvoorstellen. Amerikaanse beursgenoteerde ondernemingen die te maken krijgen met een aandeelhoudersvoorstel kunnen de plaatsing ervan op de AVA-agenda aanvechten bij de SEC. De SEC noemt als voorbeeld van een afgewezen aandeelhoudersvoorstel een voorstel dat het bestuur van een onderneming opdraagt om beleid te ontwikkelen om de netto-broeikasgasuitstoot in 2030 tot 0 te reduceren. De SEC acht het opleggen van specifieke tijdschema's of methoden voor het implementeren van "complex beleid" een vorm van micromanagement door aandeelhouders. De SEC maakt verder duidelijk dat aandeelhoudersvoorstellen die betrekking hebben op (aspecten van) de beloningen van (senior) uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders in de regel worden toegelaten op de AVA-agenda. Als de voorstellen eveneens betrekking hebben op de beloning van de 'gewone werknemers' dan zullen deze in de regel worden geweigerd.